

Det internationale statistiske Institut.

I sidste Uge af August samles i København Statistikere fra Alverdens Lande, idet »L'Institut international de Statistique« har valgt Danmarks Hovedstad til Mødested for sin 11te Session.

Man er i vor Tid — og ikke med Urette — noget blaseret overfor internationale Kongresser. Og dog er dette Møde ikke saa lidt af en Begivenhed, i hvert Fald for den Kreds, der interesserer sig for og har Berøring med Statistik. De fremmede Statistikers Tilstedeværelse vil næppe kunne spores i Københavns Gader: man venter ca. 70 Deltagere fra Udlandet (Institutts samlede Medlemsantal er ca. 200), men det er dog muligt, at den opmærksomme Iagttager vil finde, at Turisternes Skare i de Dage er mere end almindeligt isprængt med en Type, der er forskellig fra Fler-tallet af vore fremmede Sommergæster.

Det internationale statistiske Institut, som stiftedes for godt og vel 20 Aar siden, bestaar udelukkende af Statistikere af Fag, væsentlig Bureau-Direktører og Universitets-Professorer. Før Institutts Tid afholdtes nu og da store statistiske Kongresser, hvortil Adgangen var ret ubegrænset, men om det end ikke kan nægtes,

Det internationale statistiske Institut.

I sidste Uge af August samles i København Statistikere fra Alverdens Lande, idet »L'Institut international de Statistique« har valgt Danmarks Hovedstad til Mødested for sin 11te Session.

Man er i vor Tid — og ikke med Urette — noget blaseret overfor internationale Kongresser. Og dog er dette Møde ikke saa lidt af en Begivenhed, i hvert Fald for den Kreds, der interesserer sig for og har Berøring med Statistik. De fremmede Statistikers Tilstedeværelse vil næppe kunne spores i Københavns Gader: man venter ca. 70 Deltagere fra Udlandet (Institutts samlede Medlemsantal er ca. 200), men det er dog muligt, at den opmærksomme Iagttager vil finde, at Turisternes Skare i de Dage er mere end almindeligt isprængt med en Type, der er forskellig fra Fler-tallet af vore fremmede Sommergæster.

Det internationale statistiske Institut, som stiftedes for godt og vel 20 Aar siden, bestaar udelukkende af Statistikere af Fag, væsentlig Bureau-Direktører og Universitets-Professorer. Før Institutts Tid afholdtes nu og da store statistiske Kongresser, hvortil Adgangen var ret ubegrænset, men om det end ikke kan nægtes,

at Kongresserne, hvis Virketid faldt i Perioden fra Begyndelsen af Halvtredserne til Slutningen af Halvfjerdsene, have haft deres Betydning for Udviklingen af Forvaltningsstatistikken, var det dog vistnok en heldig Forandring, at man afløste de store Kongresser med en Organisation af mere eksklusiv Karakter.

Instituttets Virksomhed tager Sigte saavel paa den administrative som den videnskabelige Statistik, og i begge Hensender er der i Aarenes Løb naaet adskiligt, selv om der — maaske navnlig med Hensyn til den førstnævnte Side af Formaalet — ogsaa kan peges paa en Række bitre Erfaringer. Som første Punkt blandt de Formaal, der nævnes i Statutterne, staar Arbejdet for at tilvejebringe en saadan Ensartethed i de statistiske Metoder, at Resultaterne fra de forskellige Lande kunne sammenlignes, og der er jo ingen Tvivl om den uhyre praktiske Betydning af dette Programpunkt. Hvor vilde det ikke forøge Handelsstatistikens Brugbarhed, om alle Lande benyttede en og samme Vare-Nomenklatur, — hvilken Betydning vilde det ikke have for den medicinale Statistik, om man kunde enes om fælles Regler for Betegnelsen og Rubriceringen af Sygdomme og Dødsarsager, — eller for Studiet af Samfundets sociale Bygning, om alle Landes Erhvervsstatistik kunde støbes i samme Form. Der er paa disse og paa mangfoldige andre Omraader i Tidens Løb opnaaet en Del; med smaa Skridt nærmer man sig til at benytte ensartede Metoder og fælles Fremstillingsformer, og naar der endnu er lang Vej frem til Maalet, ligger det ikke i, at der hos Statistikerne mangler Erkendelse af det ønskelige i, at statistiske Resultater lægges bekvemt tilrette for internationale

Sammenligninger; men Grunden maa væsentlig søges dels i Opgavens Vanskelighed i og for sig, dels i at Kravet om international Ensartethed ofte kommer i Strid med Statistikkens nationale administrative Formaal.

Vanskelighederne ere mangeartede. Samfundet og Livet i Samfundet er saa uhyre mangfoldigt, saa veksellende i Form og Indhold fra Sted til Sted, at man allerede indenfor et enkelt Lands snævert begrænsede Omraade ofte maa opgive at benytte en fælles statistisk Fremstillingsform. Samfundet er ikke gjort efter et Skema, men Statistikken, som skal give et Billede af Samfundet, er nødt til at benytte den skematiske Form, — hvis ikke det hele skal falde fra hinanden og al Overskuelighed gaa tabt. Saa gælder det da om — og her ligger en af Bureau-Statistikkens aller vanskeligste Opgaver — først at finde en Ramme, der i store Træk er passet til efter det Stof, den skal optage, og derefter med nænsom Haand at dele Stoffet saaledes, at det føjer sig ind i Rammen, let og naturligt og saaledes, at ingen Ejendommelighed tilsløres. Naar nu hvert Lands Statistik har fundet de Rammer, der passe bedst efter Landets nationale Ejendommeligheder, møder man Kravet om international Ensartethed; men det er klart, at om man alt for villigt føjede sig efter dette Krav, maatte den internationale Statistik bære sig ad paa samme Maade som hin Røver i Attika, der, for at faa alle sine Offre til at passe til en og samme Seng, strakte de korte og huggede Benene af de lange; der vilde heller ikke mangle en statistisk Theseus, som gjorde det af med en saadan Prokrustes, — og det var ikke det værste, der kunde ske.

Noget ganske andet er det, at Bureau-Statistikken

selvfølgelig ikke uden Nødvendighed bør holde fast ved en Tradition, der stiller sig paa Tværs af de internationale Krav. Og der er ingen Tvivl om, at paa dette Punkt har Instituttet ofte paa heldig Maade spillet den onde Samvittigheds Rolle.

Imidlertid er der ogsaa her en Grænselinie, som er vanskelig at finde. Er til den ene Side Kravet om international Ensartethed berettiget, er dog Fordringen om, at man indenfor det enkelte Lands Statistik holder Muligheden for en Sammenligning med Fortiden aaben, ikke mindre berettiget. At Bureau-Statistikken i saadanne Konflikt-Tilfælde i Regelen giver det nationale Krav Fortrinet, er forstaaeligt; det er en af embedsmæssige Hensyn paabudt Konservatisme, der vel ofte bliver mistydet som Traditionsjageri eller Chauvinisme, men som i Virkeligheden kan være fuldt berettiget.

Men naar alt dette er sagt, er der endnu ikke rørt ved et Moment, som maaske mere end noget andet gør Vejen frem mod international Ensartethed i Statistikken brydsom. De statistiske Organer (Bureauerne, Kommissionerne, og hvad de nu hedde i de forskellige Lande) ere jo ikke almægtige Myndigheder, der kunne kræve at faa Materialet i den Form og ad den Vej, der baader Statistikken bedst. Det er administrative Organer, som vel kunne øve en vis Indflydelse i den nævnte Retning, men som paa mange Punkter ere henviste til at indrette deres Arbejde efter de faktiske Forhold, lempe sig frem og først og sidst slaa af paa Fordringerne. For blot at nævne et Par Eksempler fra vor egen officielle Statistik: Vareomsætningen med Udlandet opgøres hos os paa Grundlag af Toldvæsenets Ind- og Udførselslister, men disse følge

— og maa følge samme Vareinddeling som Toldtariffen, hvad der selvfølgelig (og især naar Toldloven som hos er over 40 Aar gammel) er en Hindring for at udarbejde Handelsstatistikken efter en tidssvarende og internationalt fuldt ud anvendelig Vare-Nomenklatur. Gennem et ihærdigt Arbejde fra Bureauets Side og takket være megen velvillig Imødekommenhed fra Handlende er der raadet Bod paa nogle af de værste Skavanker ved dette Forhold, men ideel er Ordningen langt fra. — Et andet Eksempel er følgende. Det er forlængst fastslaaet som et berettiget Krav til den moderne Befolkningsstatistik, at den bør udarbejdes efter sociale Synspunkter, d. v. s. at man f. Eks. ikke nøjes med at oplyse, at Dødeligheden i den samlede Befolkning er saa og saa stor, men at man kræver oplyst Forskellen mellem Dødeligheden i de forskellige Samfundsklasser o. s. v. Dette fuldt berettigede internationale Krav, der støttes af Sagens overordentlige Vigtighed med Henblik paa Udviklingen af den sociale Lovgivning, har man i Danmark været afskaaret fra at imødekomme, fordi det kun kan ske ved Anvendelse af Individualmetoden, og Overgangen til denne Metode ved Materialets Tilvejebringelse har hidtil været uigennemførlig — af administrative Grunde.

Der er i det foregaaende peget paa nogle af de Hindringer, der træde i Vejen for Gennemførelsen af international Ensartethed i Statistikken. Naar der, trods disse og andre Hindringer, er opnaaet adskilligt, kan Instituttet tilskrive sig en ikke ringe Del af Æren herfor. Men større Betydning har Instituttets Virksomhed dog utvivlsomt haft lige overfor Udviklingen af Metoderne — og her tænkes saavel paa den

tekniske som den videnskabelige Side af det statistiske Arbejde. Det er sandt, at man kan læse sig til det meste af, hvad der er fremkommet af nyt ved Møderne, og det er ikke mindre sandt, at en ny Metode bedst og fuldstændigst tilegnes gennem Fremstillingen paa Papiret, men for det første har det mundtlige Referat (selv om det i en Forsamling, der omfatter alle mulige Nationer, til en vis Grad maa bevæge sig paa Overfladen) en ganske anderledes impulsiv Virkning end den trykte Afhandling, og dernæst maa det ikke overses, at de mange fortrinlige Afhandlinger, der fylde Instituttets Bulletin, for en stor Del aldrig vilde være fremkomne, hvis Møderne ikke havde været.

Gennemløber man de forskellige Aargange af Instituttets Bulletin (der foreligger indtil Dato 15 tykke Bind), finder man iøvrigt, at Institutet gennem sine permanente Komiteer o. l. selv udretter et stort og betydningsfuldt statistisk Arbejde. Der kan eksempelvis peges paa de af den franske Finansstatistiker Alfred Neymarck redigerede Oversigter over de forskellige Landes »Valeurs mobilières«, de af Englænderne Bateman og Fountain udarbejdede handelsstatistiske Sammendrag, omfattende alle de vigtigste europæiske Lande samt Amerikas Forenede Stater, Tyskeren von Mayr's befolkningsstatistiske Arbejder, Nordmanden Kiær's Afhandlinger om Skibsfartsstatistik, Englænderen Craigie's internationale Landbrugsstatistik, fremfor alt maaske Franskmanden Levasseur's og Italieneren Bodio's Oversigter over Areal og Folkemængde i alle Lande. Der ligger bag disse og andre lignende Afhandlinger et betydeligt Arbejde, støttet af megen

Fagkundskab og — hvad der for et statistisk Samlerarbejde er af eminent Betydning — de aller bedste Forbindelser.

Der er et Punkt i det internationale statistiske Instituts Love, som aabenbart er redigeret med en vis Forsigtighed. Det lyder saaledes: »... en appellant, par des vœux, l'attention des Gouvernements sur les questions à résoudre par l'observation statistique«. Det er klart, at en Organisation som denne, der udelukkende bestaar af faglige Statistikere, ikke kan give Afkald paa at indtage en vis raadgivende Stilling lige overfor de forskellige Landes Regeringer med Hensyn til, hvad Forholdene kræve i Retning af Udvidelse af Grænserne for den administrative Statistiks Virksomhed. Statistikken indtager jo en ejendommelig afhængig Stilling iblandt Videnskaberne. Medens Naturvidenskaberne saa at sige have deres Materiale liggende paa alfar Vej, medens Lægen, Fysikeren osv. kan arbejde alene uden væsentlig personlig Hjælp fra sine Omgivelser, forudsætter den sociale Forskning Anvendelsen af et betydeligt Apparat, blot for at Stoffet kan skaffes til Veje. Undersøgelser over Radium kan, naar ellers de faglige Betingelser ere til Stede, gøres med saa og saa mange Tusinde Kroner; Undersøgelser over Arbejdsløshed kan ikke gøres, uden at en Mængde Mennesker yde deres Bidrag i Form af Oplysninger osv., og til denne Samvirken af de mange kræves som oftest Statsmagtens Hjælp. Men Paakaldelsen af denne er af let forstaaelige Grunde en ret vanskelig Sag. De store statistiske Kongresser havde netop her et meget svagt Punkt: Misforholdet mellem den ledende Stilling, de

prætenderede at have lige overfor den administrative Statistik, og Umuligheden af at give deres Beslutninger praktisk Eftertryk eller at bringe dem til Udførelse. I saa Henseende har det internationale statistiske Institut et stort Fortrin i den uomtvistelige Autoritet, dets rent fagmæssige og yderst eksklusive Sammensætning giver det.

Udadtil, overfor den store Offentlighed indtager Instituttet en meget tilbagetrukken Stilling. Kun gennem Udgivelsen af sin Bulletin (som læses af faa udenfor Fagkredse) og gennem Møderne, der afholdes skiftevis rundt om i forskellige Lande, bringer Instituttet sin Tilværelse i Erindring overfor Yderverdenen. Det første Møde fandt Sted 1887 i Rom; derefter fulgte med toaarige Mellemlum Sammenkomster i Paris, Wien, Chicago, Bern, St. Petersburg, Kristiania, Budapest, Berlin, London og nu som det 11te Mødested København.

Programmet for Mødet i Aar omfatter en Række Emner af stor Interesse: fra Tuberkulose- og Fattigstatistik til Spørgsmaalene om den internationale økonomiske Balance og om den industrielle Koncentration, fra Prisstatistik til Ulykkesstatistik o. s. fr. Forhaabentlig vil der senere blive Lejlighed for dette Tidsskrift til at bringe Meddelelser om den Del af Forhandlingerne, som kan ventes at interessere ogsaa udenfor den snævraste Fagkreds, og vi skulle derfor i Dag indskrænke os til foranstaaende orienterende Bemærkninger om Instituttet og Arten af dets Virksomhed, idet vi kun tilføje Ønsket om, at de fremmede Statistikere, naar de drage herfra, maa medbringe Ind-

trykket af, at deres samfundsnyttige Gerning her i Danmark ikke alene omfattes med levende Interesse af den lille Kreds af Kaldsfæller, men ogsaa mødes med Forstaaelse og Sympati af de mange, der udenfor denne Kreds regner sig til Statistikkers og den sociale Forsknings Venner.

Adolph Jensen.